

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۹/۱۱

محمد داؤد مومند

د هیواد تاریخ ته یوه کره کتنه،

د استاد قدرت الله حداد په قلم

د وگړو شخصیت پر تاریخ ولاړ دی او راتلونکی ژوند هم د تاریخ له مخی جوړیږی .
دا ټولی بد مرغی چی تاسی گوری لږی راو لاری شوی چی تاریخ ته سپک وکتل شول. ځوانانو پردی ایديالوژی ولوستلی، ولس، هیواد او ځانونه یی برباد کړل، که چیری دوی له خپل تاریخ نه زده کړای وای، هغه څه چی پینس شول، نه پینیدل .

د افغانستان تاریخ دوی غوری برخی لری: مخکی تر اسلامه او وروسته تر اسلام .
علی مسعودی ۱۱۰۰ کاله دمخه، افغانستان ته راغلی وه، هغه وایی :
په بست، زمینداور او غزنی کی وروسته له لوی توفانه، به نری کی لمړی پادشاهی سوریانو جوړه کړه، د ملک حدود یی وټاکل، ونی یی وکړلی او ودانی ډیره شوه چی لمړی پادشاه یی « سوشان » نومیده .
په دی توگه هغه تاریخ چی مور ۵۰۰۰ کاله بولو، ۷۰۰۰ کاله وړاندی درومی .
«تاین بی» په هغه اثر کی چی په ۱۹۷۳ میلادی کال لیکل شوی د افغانانو د قومونو موجودیت ۱۲۰۰۰ کاله دمخه بښی او د «سور» «لوی» او «اور» مدنیتونه یادوی .
د مسعودی په کتاب کی 323 شمسی د جدون، دودوانی، شیروانی او سوریانی یادونی شوی چی دا قومونه اوس هم شته .

کوشانیان وروسته کوچانیان یا کوچیان شوی دی، کوشانیان، لمړی سر کی، کډوال وو او دلته التباس شوی، لکه چی په کابل کی یوه کوڅه ده چی هغی ته بارانه وایی، چی له باران سره یی هیڅ اړیکه نه درلوده، اړه یی د « بار » سره وه. یا رستم دستان، رستم دستان ویل کیده، چی د داستان او کیسو سره یی اړه نه وه، دستان د شخص نوم وه. نو کوچیان که د کوچ سره ظاهری اړه ولری، مگر معنوی اړه نه لری. پښتو کی کډوال او کوچ ته لیرد وایی، دا هماغه کوشانیان دی چی له امپراتوری وروسته بیرته کډوال شوی .
د سکا، ساک، ساکستان، سجستان او سیستان همغه لری ده .

له نیکه مرغه د افغانانو د قومونو نومونه په عربی آثارو کی هم ژباړل شوی، مگر دومره ندی بدل شوی .
ایرانی لیکنو کی سیک ته سیخ وایی، حال دا چی دا هندی کلمه ده او زده کونکی ته وایه شی. پاملنه وکړی دغد عبارتوته د مسعودی له کتاب څخه :

«مجاور مملکت شیروان، مملکت دیگرگی است که ایران نام دارد و پادشاه آنجا را ایران شاه نامند و هم اکنون شیروان شاه بر این مملکت و مملکت دیگرگی بنام موقانی نیز تسلط یافته، جمعی از آن ها کافرند، مطیع شاه شیروان نباشند و آنها را دودانی گویند و بر یک سوی باب ابواب مملکتی است که جیدان نام دارد .»

مسعودی « برغر » « زرغون » « سیمه » او داسی نور نومونه یادوی او وایی چی د دکندهار پادشاه « حیج » نومیده. اوس شیروانی قوم شته خو شیروان شاه نشته، دودانی قوم شته خو هغه برم نشته « جیدان یا جیدون » قوم شته خو خپلواک هیواد یی ندی پاتی .

که چیری په همدغه برخه کی څیرنی وشی، د افغان هر قوم د یوه مدنیت میراث دی .
وروسته تر اسلام نه، افغانستان کی پنځه تکل راغلی دی چی هر یو یی اوږد بحث لری او هغه دا دی: صفاری « سکزی » غزنوی « د ایران د دولت د رسمی اسنادو او ځینی نورو غیر دولتی معتبرو اسنادو له مخی د غزنویانو فتوحات د غلځو او تره کو، لخوا شوی وو » غوری « سور، شنسب، لودی » هوتک « غلځی » او ابدالی « درانی » .

د پاڼو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالی د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکی په څیر و لولی

دی پنځو تکلونو کی چی له نهمی میلادی پیری پوری ۱۱۰۰ کاله نیولی دی، د لوی افغانستان سیمه یوه شوی ده او پنځه پلا سیاسی او طبیعی سرحدونه سره یو شوی دی» د خزر له سمندرگی نه تر شمالی هندوستان پوری او له تبتته د عربو د بحیری پوری» .

بهرنی تاریخونه او تاریخ پوهان، هندي، ایرانی او نور ټول دغه پنځه تکل افغان بولی، مگر د افغانستان تاریخ پوهان او لیکوالان دا خبره نکوی او وایی چی د افغانستان نوم د اسلام نه وروسته « خراسان » وه . حال دا چی خراسان په پنځه تکلونو کی د لوی افغانستان یو ایالت وه .

د نولسمی پیری په پیل کی شاه محمود سدوزی او وزیر فتح محمد خان هغه له لاسه ورکړل . دلته ما سره یو مهم ایرانی اثر پروت دی چی « گزیده اسناد سیاسی ایران و افغانستان » نومیری، د محمد نادر نصیری مقدم په هڅه او د ایران د سیاسی او بین المللی څیړنو د دفتر په ۱۳۷۴ شمسی هجری کال خپور شوی دی . د کتاب په مقدمه کی نادر نصیری مقدم، د افغانستان جغرافیه او تاریخ څیړلی دی، دده د کتاب سریزه زموږ د ډیرو لیکوالو او تاریخ پوهانو څخه سمه او ژوره لیکل شوی ده .

دا به هرو مرو سمه خبره نه وی چی د مرحوم غبار او مرحوم فرهنگ او نورو خبری په ایرانی لیک والانو او تاریخ پوهانو رد شی، مگر چاره څه ده؟ غبار او فرهنگ خپل دریغ په خپله ټاکلی دی .

د ۱۳۳۴ په لویه جرگه کی افغان مفکر محمد گل مومند وویل :

« څوک چی روس ته لارشی، روس فیل شی، څوک چی جرمنی ته ولاړ شی، جرمن فیل شی، څوک چی امریکی ته ولاړ شی، امریکن فیل شی او داسی نور....افغان به چیرته روزل کیږی؟ داسی بنکاری چی کورنی تاریخ پوهانو ته په خپل وخت کی سم مآخذ په لاس ندی ورغلی، چی ملی تاریخ ولیکی .»

نادر نصیری مقدم، کله چی د افغانستان تاریخ بیانوی په ترتیب سره د بطلمیوس له قوله وایی چی هغو زمانو کی د افغانستان نوم آریانا او بیا د باکتريا په نامه یاد شوی « باکتر، باختر، بلخ » دی، وایی زردشت هم په بلخ کی زیږیدلی دی .

تر سکندر وروسته یونانی باختر خپلواک هیواد جوړ شو .

بیا د کوشانیانو امپراتوری جوړه شوه (۱۳۵ مخکی تر میلاده) .

پدی امپراتوری کی صنعت او تجارت مخکی ولاړ او چین او روم سره وتړل شو (د ورینیم لار) .

بیا د یفتالیانو دولت جوړ شو (پیتل، ادال، ابدال) .

وروسته تر اسلام نه، په ترتیب سره پنځه تکل: صفاری، غزنوی، غوری، هوتک او ابدالی بیانوی .

که په ایران کی هخامنشیان وو، په افغانستان کی باختری دولت وه، که هلته ساسانیان وو، دلته ساکان وو، د ساک، سکزی (اوسنی ابراهیم خیل) دولت وه، کوشانیان او یفتالیان وو .

د سلطان محمود په برخه کی وایی: « با افراشتن پرچم اسلام توانست، قبایل افغان را به جرگه سپاهیان خود بکشاند، و اینان بودند که طلایه داران لشکر سلطان محمود در حمله بر هندوستان و استیلای مسلمانان را بر این سرزمین تشکیل میدادند، گفتنی است در همین دوره بود که افغان ها همگی به دین اسلام گرویدند. » اوس، اوسنی لیکوال دی چی افغانستان د اسلامی دوری خراسان بولی .

نصیری مقدم وایی افغانان پر هند ورغلل او هغه هیواد یی د اسلام ځمکه کره، چی همدا افغانی قبایل وه، په ۲۹ مخ کی لیکي: « فتح علی شاه قاجار چی خراسان ونیو، عباس میرزایی یی وگماره چی پر هرات یرغل وکړی» ټول بیان چی په کتاب کی راغلی دا خبره نکوی چی د افغانستان نوم خراسان و .

ددی کتاب اهمیت پدی کی دی چی د رسمی اسنادو له مخی لیکل شوی .

د جهاد په تودو شپو او ورځو کی خراسان پورانو جهاد نه کاوه، د قدرت اخستلو دپاره یی وسلی او پیسی ساتلی وی. دا تنظیمی رهبران د پردیو د لاس آلی دی، له دوی څخه د انسانیت، اسلامیت او افغانیت تمه، ساده توب دی .

شپږم تکل: اوس چی پنځم تکل یعنی ابدالی تکل ولاړ، گورو چی هیواد ورائیری، وگری وژل کیږی، پت او عزت یی ورکیږی، نو ای د یعقوب، محمود، غیاث الدین، بهلول، شیرشاه، بایزید روبشان، خوشحال بابا، میرویس نیکه او ستر احمد شاه بابا زمانو ودریری او شپږم تکل جوړ کړی .

د پردیو مزدورانو ستاسی بچی ووژل، هستی او شته یی لوټ کړل، نه افغانستان جوړ شو، نه اسلامی دولت، نو موږ ته پیخه ده، که ستری یو که ټپیان، که بوداگان یو که خوانان، که تور سری یو که تور ږیری، یو دبل لاس ونیسو او شپږم تکل جوړ کړو .

د خوشحال بابا ارمان پوره کړو، د میرویس نیکه شمله وساتو، د سوری شیر شاه بریت ورتاو کړو، د بهلول او احمد شاه بابا خولی او توره سمه کړو ، محمود زغره ور په ځان کړو، د اشرف شاهی تاج بیرته وکړو او د امان الله د زړه ارمان پوره کړو .

میرسد مردی که زنجیر غلامان بشکند

دیده ام از روزن دیوار زندان شما

تذکر: سائق و انگیزه نشر یکی دو مقاله مرحوم استاد قدرت الله حداد که یک انسان وطن دوست، متواضع، مہذب، و منور بود، این است کہ چند روز قبل یک هموطن در دریچہ افغان جرمن ضمن یک افسانہ، استاد حداد را یکی از احمق ترین و لودہ ترین انسان های افغانستان معرفی کرد .
منظور از نشر این مقالہ تاریخی، التجای دعوت و ابراز قضاوت ہم وطنان منور و روشن ضمیر و دارای وجدان بی آرایش است، تا در پرتو محتویات این مضمون، بہ تفریق کذب و حقیقت نایل آیند .

آدمیت احترام آدمی
با عرض حرمت